

Reactie op internetconsultatie Wet grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet

Betreft: reactie op internetconsultatie Wet grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet

Datum: 26 september 2025

Indiener: Maatschap Leferink en ten Brinke

Plaats: Halle

Inleiding

Als melkveehouder gevestigd in Nederland maak ik hierbij gebruik van de mogelijkheid om een reactie te geven op het wetsvoorstel "Wet grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet" dat door de Kamerleden Holwin en Grinwis is gedaan. Ik wil nadrukkelijk aandacht vragen voor de positie van de melkveehouderij en de zorgen die er leven over de toekomst van het agrarisch ondernemerschap van melkveehouders in Nederland.

Nieuwe systematiek GVE's

De nieuwe systematiek om het aantal GVE per koe te bepalen op basis van melkproductie roept de nodige vragen op omdat het in strijd lijkt met de huidige praktijk. Door de systematiek te koppelen aan liters melk per koe, wordt in de memorie een fundamenteel verkeerde redenering gebruikt: hoge productie is niet per definitie een teken van overbelasting van het dier, maar is juist een gevolg van goede gezondheid, optimale verzorging en een passend voermanagement. Menig melkveehouder zal beamen dat ongezond vee niet in staat is om een dergelijke hoge productie te realiseren. Om een koe meer dan 12.624 kg melk te laten produceren (de hoogste categorie in de nieuwe systematiek), moet alles optimaal zijn. Van klimaat tot huisvesting en van voer tot management. De nieuwe GVE schaal zou het dus eerder ontmoedigen om alle facetten zo optimaal mogelijk voor het vee te maken, terwijl een hoge productie de CO₂ per liter meetmelk juist beperkt. Dit zou het dierwelzijn dus niet ten goede komen. Daarnaast is en blijft de voornaamste inkomstenbron van een melkveebedrijf het leveren van melk. Aangezien al jaren (en ook met dit wetsvoorstel) gestuurd wordt op minder vee, is een stijgende productie per koe onoverkoombaar. Simpelweg omdat er een gezond inkomen gegenereerd dient te worden. Het beloven van wel of geen staatssteun per hectare staat hier ook los van. Sterker nog, over de hoogte van een dergelijke vergoeding staat in het wetsvoorstel niets vermeld. Enkel in de memorie wordt gerept over een mogelijke vergoeding tussen de €1.000,- en €2.500,- /ha/jaar voor veehouders in de Maatschappelijke Landbouwgebieden, als zij aan de norm van 1,5 GVE/ha gras of rustgewas voldoen. Doordat het niet in het wetsvoorstel is vastgelegd, lijkt het een loze belofte waar wij als veehouders niet op kunnen voortborduren.

CRV meldt op 16 oktober 2024 dat de gemiddelde melkproductie van melkkoeien in Nederland stabiliseerde in het boekjaar 2023-2024 op **9.354 kg melk**. Het is dan ook ronduit vreemd dat **één GVE** overeen zou komen met een koe die een productie realiseert tussen de 8.125 en 8.624 kg melk. De gemiddelde melkveehouder zou in deze systematiek dus al benadeeld worden omdat zijn koe ineens 7% "meer" GVE is. Het lijkt dan ook een maatregel om de veestapel wéér verder terug te dringen. Daarnaast is het onmogelijk om vroegtijdig in het jaar de uiteindelijke melkproductie in te schatten. Zo heeft bijvoorbeeld de blauwtong uitbraak de gemiddelde productie fors gedrukt, maar kan de ruwvoer kwaliteit deze juist weer stimuleren.

Graslandnorm

Een gezonde koe met een "normaal" dieet heeft naast eiwitrijk ruwvoer (gras) ook energierijk ruwvoer nodig. Door naast het absurde voornemen om GVE's aan hectares te koppelen, ook nog de toegestane gewassen te beperken tot gras en rustgewassen, wordt de afhankelijkheid van te importeren kracht- en ruwvoerders alleen maar groter. Daarnaast zijn de saldo's van deze rustgewassen dusdanig laag, dat het voor akkerbouwers nauwelijks interessant is om deze te telen voor de melkveehouder. Dit resulteert in weinig beschikbare grond voor de melkveehouderij, wat

weer extra stoppers in de hand werkt, waardoor meer grond naar de intensieve akkerbouw zal gaan en het graslandareaal dus nog verder zal dalen. Door het beperkte areaal en de beperkte gewassen is daarnaast te beredeneren dat de kosten van het contractueel vastleggen van grond bij akkerbouwers voor melkveehouders prijs technisch erg hoog zal zijn, wat de kostprijs verhoogd en de opbrengst verlaagd, omdat dergelijke gewassen veelal ongeschikt zijn als veevoer. Of omdat er een enorm surplus komt van gras en andere rustgewassen welke niet opgevoerd worden, maar tegen bodemprijzen verkocht dienen te worden. Vraag en aanbod gaan dus volledig scheef van elkaar lopen. Dit zal in Maatschappelijke Landbouwgebieden nog extremer zijn, simpelweg omdat bij deze GVE norm de grasopbrengst veel hoger zal zijn dan dat het melkvee kan verwerken.

Het koppelen van GVE's aan hectares grasland of andere rustgewassen is voor het gros van alle melkveehouders onhaalbaar. Daarnaast drijft het naar alle waarschijnlijkheid de prijs van andere ruw- en krachtvoerders, welke essentieel zijn voor een melkveerantsoen, verder op. Evenals de grondprijs om dergelijke hectares te contracteren. Om het aantal te houden GVE's onlosmakelijk te verbinden met de hoeveelheid beschikbare hectares, lijkt het mij niet meer dan redelijk dat ook andere ruwvoedergewassen toegestaan dienen te worden, bijvoorbeeld mais, voederbieten, etc. Energierijke ruwvoeder vormen nou eenmaal een essentieel onderdeel van het rantsoen. Daarbij worden veehouders die nu al niet veel hectares tot hun beschikking hebben en veel voer aankopen, onterecht benadeelt. Zij voeren hun overschotten af en hebben daar een passend verdienmodel in weten te vinden. Met dit wetsvoorstel moeten zij dus enorm gaan knippen in hun veestapel waarmee het bedrijf financieel niet meer is voort te zetten.

De aannahme in de memorie van toelichting dat het verplichten van een bepaalde graslandnorm de hoeveelheid weidegang bevordert en de hoeveelheid kunstmest gebruik beperkt, lijkt gebaseerd op niks. Het verplichten van veel gras zorgt er namelijk niet voor dat er meer beweidbare kavels bijkomen. De huiskavel is per slot van rekening zoals hij is. Ook is grasland een zeer stikstofbehoefstig gewas. Met de beperkte norm voor dierlijke mest (170kg N) zal het telen van veel gras dus inherent verbonden staan met veel gebruik van kunstmest, daarbij gaat er veel CO2 uitstoot gepaard bij de productie van kunstmest. Daarnaast wordt er vanuit gegaan dat door het toenemen van het graslandareaal en daarmee ook de weidegang (wat dus niet logisch is), de ammoniakemissie zal dalen. Echter gaat met de toediening van drijfmest op grasland meer ammoniakemissie gepaard dan met de mestaanwending op bouwland. Dit blijkt uit het WOt-rapport 70, bijlage 14 van Wageningen University & Research. Een goede balans tussen beide is dus van wezenlijk belang om deze emissie niet te laten toenemen op bijvoorbeeld aangewezen natura 2000 gebieden.

Aanwijzing Agrarische Hoofdstructuur en Maatschappelijke Landbouwgebieden

Door de aanwijzing van de AHS en de ML-gebieden bij de provincies neer te leggen, en het beruchte stikstofkaartje uit juni 2021 als openingsbod te gebruiken, ontstaat er wederom onrust en oneerlijke concurrentie. Intensievere streken en streken waar veel natuur aanwezig is worden zo benadeelt t.o.v. hun collega veehouders uit extensievere streken of streken waar van oudsher nauwelijks natuur aanwezig was. Als de aanwijzing van deze gebieden al doorgaat, wat allesbehalve wenselijk is, is het niet meer dan reëel om per provincie eenzelfde verdeling van de gebieden aan te houden. De aanwijzing van deze gebieden zou bovendien in hand spelen dat extensieve gebieden die binnen de AHS vallen, intensiever worden omdat veel vee daarnaartoe zal verhuizen.

Juridisch disproportioneel benadeelt

In de memorie van toelichting worden een aantal argumenten genoemd waarom het huidige wetsvoorstel gerechtvaardigd is en waarom het voldoet aan bepaalde mate van legaliteit en voorzienbaarheid. Echter is dit allemaal te weerleggen. Zo wordt iedere melkveehouder juist disproportioneel benadeeld doordat gemiddeld genomen de veehouder of extra grond moet verwerven, of vee moet afvoeren. Dit terwijl door jaren aan onduidelijk beleid de veehouder zich in

allerlei bochten heeft moeten wringen om het bedrijf wat er nu staat te exploiteren. Als iets dergelijks in een willekeurige andere beroepssector zou gebeuren, zou het hele land in rep en roer zijn. Het recht op ongestoord genot van eigendom (lees: grond) word hier dusdanig geschonden doordat allereerst de te verbouwen gewassen erg beperkt worden, en ten tweede omdat op basis van de beschikbare hectares, dan wel door eigendom dan wel door contractueel vastleggen, bepalend zijn voor het te houden vee. Wat door productiestijgingen en dalingen alleen maar meer administratieve last met zich meebrengt in een al niet te begrijpen mestwetgeving en -beleid.

Mesttransport

Met de aanwijzing van de mesttransportregio's en de maximale transportafstand buiten de regio's word een essentieel aspect van de mestmarkt vergeten: de export van mest naar omliggende landen. De ketens zijn al jaren in werking en functioneren goed. Mest gaat bijvoorbeeld naar delen van Frankrijk, waarna fourages weer terug naar Nederland komen. Ook de mest van andere diersectoren gaat via deze transportbewegingen weg. Hoe wordt hier mee omgegaan of wat is het plan voor deze gevallen? In de grensregio's behoort deze afvoer bijvoorbeeld tot een belangrijke factor in het afvoeren van het bedrijfsoverschotten. Daarnaast wordt beoogd dat de mest van overige sectoren voornamelijk naar de mestverwerkingsindustrie gaat, maar wordt ook geen rekening gehouden met het feit dat deze verwerkers niet altijd binnen de regio's of binnen 100 kilometer van bedrijven liggen. Daarbij is bij deze mestverwerkers de verwerkingscapaciteit niet eindeloos. In streken met veel vee is het dus niet uitvoerbaar dat de mest maar onbeperkt naar desbetreffende bedrijven kan worden getransporteerd en verwerkt.